

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Постановка проблеми. Глибокі зміни, що відбуваються в житті суспільства, викликані науково-технічною революцією та процесом глобалізації, не могли не вплинути на сучасну освіту.

Глобалізація науки і техніки, інноваційні процеси у сфері наукоємких напрямків сучасної техніки й технології, які сьогодні інтенсивно розвиваються, а також діяльність численних спільних підприємств науково-дослідного, науково-виробничого та виробничого характеру вимагають професійного міжкультурного спілкування фахівців технічного профілю. Без такого спілкування стає важким оперативний обмін інформацією, координація дій, досягнення взаєморозуміння, вироблення оптимальних і взаємоприйнятних організаційних, технічних і соціальних рішень.

Виходячи з вищесказаного, констатуємо, що особливо важливого значення набуває формування в студентів іноземної мовної компетенції. У процесі вирішення проблеми викладання іноземної мови у вищій школі на перший план виступає завдання розроблення та застосування на практиці інноваційних методів навчання, що характеризуються більш гнучкою, ефективною стратегією формування фахівця на основі національного і світового досвіду; чіткою моделлю наукового й навчально-методичного забезпечення процесу навчання та засвоєння іноземної мови, а також сучасною високоефективною технологією навчання.

На даний момент існує велика кількість робіт, присвячених проблемам розробки і впровадження інноваційних методик у процес навчання іноземним мовам [1, 2], аналізу позитивних і негативних моментів сучасних підходів у порівнянні з традиційними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій можна знайти в роботах С.В. Гапонової, Є.І. Пасова, П.О. Беха, Т.С. Антонової, А.Л. Харитоновой та багатьох інших. За кордоном використання мультимедійних програм в освіті має вже багатий досвід. У нашій країні використання комп'ютерних програм у навчанні (зокрема у навчанні іноземним мовам) тільки набирає силу. Сучасний мультимедійний підручник – це синтез навчальної книги, відеокліпу, образотворчого мистецтва, акторської майстерності, режисури, педагогічного та методичного досвіду, який перетворено у кінцевий продукт – віртуальне навчальне середовище, навчальний матеріал повинен бути перетвореним у режисерський сценарій. У його створенні повинні брати участь режисери, сценаристи, професійні актори, педагоги, психологи, програмісти [3, с. 33]. Незважаючи на спроби створити такі підручники в нашій країні (наприклад, «English for Beginners» – розробка компанії "Кирил та Мефодій", «English Platinum 2000» – підручник компанії "Мультимедіа технології та дистанційне навчання" та інші), їх на ринку освіти зовсім небагато. Часто в навчальному процесі використовуються мультимедійні програми, створені в інших країнах. Розгляд та описання однієї з таких програм ми й пропонуємо у нашій статті.

Отже, **предметом дослідження статті** є накопичений досвід використання мультимедійної програми REWARD у процесі навчання англійській мові.

Постановка завдання. Мета, яку автор ставить перед собою, полягає в аналізі традиційних та інноваційних підходів до навчання іноземній мові й необхідності впровадження мультимедійних програм у процес навчання іноземним мовам студентів технічних спеціальностей денної форми навчання Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

Виклад основного матеріалу. Таким чином, у зв'язку з тим, що завдання підвищення ролі комунікативних дисциплін (у тому числі іноземних мов) й удосконалення їх викладання оголошуються пріоритетними, необхідно вивчити ті методи та технології навчання мови, що дозволять студенту виявити свою активність та індивідуальність, сприятимуть його соціальній адаптації, самовизначенню й емоційному самовираженню [4, с. 61].

Однією з таких технологій є мультимедійна програма REWARD. Через те що іноземна мова, як навчальна дисципліна, має деякі специфічні особливості, однією з яких є оволодіння мовою шляхом оволодіння умінням спілкуватися певною мовою, перед викладачем постає завдання: створити таку обстановку іншомовного спілкування у процесі вивчення мови, щоб вона була максимально наближеною до реальних умов [5, с. 3; 6, с. 18]. Цієї мети можна досягти шляхом використання в навчальному процесі вищих технічних навчальних закладів освіти програми REWARD.

Ця мультимедійна програма вже має досвід застосування в деяких вищих навчальних закладах Харкова: на кафедрі ділової англійської мови Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, на факультеті “Референт-перекладач” Харківського гуманітарного університету “Народна українська академія”, а також на факультеті іноземних мов Харківського національного автомобільно-дорожнього університету.

На факультеті іноземних мов ХНАДУ створена група з поглибленим вивченням англійської мови (факультативного плану), в якій займаються студенти факультету транспортних систем, автомобільного факультету, дорожньо-будівельного та факультету мехатроніки. На заняттях студентам, окрім традиційних методів навчання, пропонується навчання з використанням комп'ютерних технологій, зокрема мультимедійної програми REWARD.

Програма розрахована на 4 роки навчання і включає 4 рівні: Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate і Upper-Intermediate. Кожний рівень складається з 40 уроків і розрахований приблизно на 70 годин аудиторної роботи. Комплект матеріалу складається з Student's Book, Practice Book, Grammar and Vocabulary Workbook, Resource Pack, Video Practice Book для кожного з 4 рівнів у друкованому варіанті і з уроків з аналогічним матеріалом у комп'ютерному варіанті. Також пропонуються аудіо- і відеокасети.

Навчання іноземній мові означає оволодіння чотирма основними видами мовної діяльності: читанням, письмом, говорінням, аудіюванням (розуміння іншомовного тексту “з голосу” чи аудіо/відеоносіїв).

Безсумнівною перевагою мультимедійної програми Reward є наявність вправ, спрямованих на розвиток фонетичних навичок на кожному уроці, на кожному рівні, протягом усього процесу навчання. В учнів є можливість прослуховувати аудіоматеріали, записані носіями мови, і корегувати свою вимову. Хоча, можливо, було б доцільно використовувати вправи на відпрацьовування конкретного звуку, що є цілком можливим і практикується на заняттях із застосуванням традиційного методу, де на аспект “Фонетика” виділяється визначена кількість годин і викладач може на власний розсуд підібрати вправи та форми їх виконання відповідно до індивідуальних умінь кожного конкретного студента.

Що стосується роботи над формуванням таких важливих навичок, як говоріння й аудіювання, то при навчанні іноземній мові за допомогою програми Reward кожний із 40 уроків включає окрему розмовну тему, що дозволяє постійно підтримувати у студентів жвавий інтерес до вивчення мови й уникнути тієї монотонності, що може іноді виникати на заняттях з усної практики за традиційною методикою, коли на вивчення однієї теми виділяється кілька занять, учням пропонується великий обсяг лексичного матеріалу (що може бути як перевагою, так і недоліком традиційного методу). При використанні ж програми Reward студенти вже після кількох занять напрацьовують хоча й обмежений, але активний словниковий запас, що дає їм можливість спілкуватися на різні теми, висловлювати свої думки, складати діалоги.

Необхідно також відзначити, що в програмі Reward ширше, ніж при традиційній методиці, використовуються відеоматеріали, що сприяють розвитку навичок розуміння іноземної мови. Вони відпрацьовуються після кожного блоку уроків, що, безумовно, дуже важливо в умовах відсутності живого мовного спілкування студентів із носіями мови. Кожний відеоурок супроводжується системою вправ, які виконуються перед переглядом і після нього. Відеоматеріал служить засобом закріплення й активізації лексичного та граматичного матеріалу попередніх п'яти уроків, містить нову лексику в знайомих студентам мовних оточеннях і забезпечує випереджальне введення нових граматичних явищ, що аналізуються й проробляються на наступних уроках. Для традиційного підходу використання відеоматеріалу обмежується в основному таким аспектом, як усна практика; при цьому існують труднощі щодо добору відеоматеріалу, який підходить по темі й рівню підготовки студентів.

Що стосується викладання граматики, то, безсумнівно, мультимедійна програма Reward має свої і переваги, і недоліки. До позитивних моментів відноситься велика кількість підстановчих вправ, а до негативних можна віднести відсутність перекладних вправ із російської та української мов на англійську, що має робити викладач.

І останній момент, на якому ми вважаємо за необхідне акцентувати увагу, – це проведення тестування при використанні традиційної й інноваційної методик. При використанні традиційного методу навчання всі тестові завдання часто складаються викладачем окремо по кожному аспекту й по ряду аспектів (аналітичне читання, граматики), а частково і по аспекту “усна практика” – це, насамперед, завдання на переклад з російської (української) мови на англійську. При використанні програми Reward традиційний вид тестування також використовується. Але окрім цього, після кожного блоку уроків студенти виконують контрольну роботу на комп'ютері, що має деякі переваги, тому що студенти відразу бачать свій результат, можуть самі перевірити себе за допомогою комп'ютера і, таким чином, поліпшити свої якісні показники. Такий метод перевірки є більш об'єктивним, адже при виконанні даного виду роботи студент виступає і як об'єкт, і як суб'єкт управління, що певною мірою полегшує організацію та контроль власних дій. При використанні тільки традиційних методів тестування можливість такої самоперевірки студентів (принаймні, безпосередньої й об'єктивної самоперевірки) абсолютно неможлива.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що кожна методика викладання іноземної мови характеризується властивими їй позитивними та негативними рисами і має свою об'єктивну цінність. Так, при використанні мультимедійної програми Reward значна частина часу припадає на самостійну роботу студентів, у той час як викладач здійснює контроль за процесом навчання. Також важливо відзначити створення умов для активної індивідуальної діяльності студентів поряд із груповими видами роботи.

Даний метод органічно вписується в структуру практичних занять, дозволяє досягати більш ефективних результатів навчання, що розкривають потенційні можливості кожного студента. З огляду на специфіку предмета “іноземна мова”, програма Reward забезпечує необхідні умови для активізації пізнавальної та мовної діяльності кожного студента групи, надаючи кожному з них можливість засвоїти новий мовний матеріал, одержати достатню країнознавчу інформацію, ознайомитися з великою кількістю оригінальних текстів, відеоматеріалів, одержати достатню мовну практику для формування необхідних навичок і умінь.

Однак не слід недооцінювати і традиційну методику щодо пошуку найбільш ефективних методів викладання іноземної мови. Отже, варто комбінувати різні підходи, використовуючи їхні сильні сторони для досягнення необхідного результату – формування комунікативних умінь і навичок володіння іноземною мовою.

Науково обгрунтоване застосування комп'ютера в курсі іноземної мови можна розглядати як один зі способів реалізації принципу професійної спрямованості навчання чи як необхідну умову його реалізації з урахуванням сучасних умов використання іноземної мови фахівцями, особливо в галузі технічних напрямків підготовки. Системне використання програмно-апаратних засобів у процесі навчання іноземній мові є перспективним резервом розвитку особистості студента як автономного суб'єкта діяльності навчання та майбутньої професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Отже, створення якісно іншої системи навчання в технічному вищому навчальному закладі освіти є неможливим без урахування та використання потенціалу нових технологій навчання, серед яких особливе місце належить інформаційно-комунікативним технологіям навчання, що ґрунтуються на дидактичному потенціалі комп'ютерних засобів навчання. Вони забезпечують необхідні умови для активізації пізнавальної та мовної діяльності кожного студента, надаючи можливість засвоїти новий матеріал, одержати достатню країнознавчу, професійну інформацію, ознайомитися з великою кількістю оригінальних текстів, відеоматеріалів, одержати достатню інформацію для формування необхідних навичок й умінь.

Література

1. Гапонова С.В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежом / С.В.Гапонова // Іноземні мови. – 1998. - №1. – С. 24-31.
2. Паненко І.О. З досвіду використання мультимедійної програми REWARD при викладанні англійської мови в Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія» / І.О. Паненко // Матеріали І Міжнар. наук.-практ. конф. «Загальні питання філології», Дніпродзержинськ, 18-19 березня 2004 р. М-во освіти і науки України. – Д.: Наука і освіта, 2004. – Т.2. – С. 87-88.
3. Бухаркина М.Ю. Мультимедийный учебник: что это? // Иностр. языки в школе. – 2001. - №4. - С. 29-33.
4. Винокурцева И.Г. Whole language (Язык как целое) – современная гуманистическая философия образования и обучения английскому языку. // Иностр. языки в школе. – 2005. - №1. - С. 61.
5. Бех П.О. Концепція викладання іноземних мов в Україні / П.О. Бех, Л.В. Біркун // Іноземні мови. – 1996. – №2. – С. 3 – 8.
6. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению / Е.И. Пассов. – М.: Просвещение. 1985. – 207 с.

Полякова Т.Л.

Використання інноваційних та традиційних підходів у викладанні англійської мови студентам технічних спеціальностей

У статті розглядається роль використання інноваційних методів навчання англійській мові у технічних ВНЗ (зокрема мультимедійної програми REWARD), порівнюються інноваційні та традиційні підходи у викладанні іноземних мов.

Полякова Т.Л.

Использование инновационных и традиционных подходов в преподавании английского языка студентам технических специальностей

В данной статье рассматривается роль использования инновационных методов обучения английскому языку в технических вузах (в частности, мультимедийной программы REWARD), сравниваются инновационные и традиционные подходы к обучению иностранным языкам.

T. Polyakova

Application of Innovative and Traditional Approaches to Teaching English Language to Students of Technical Specialities at Colleges

In this article the application of innovative English language teaching methods (the multimedia program REWARD in particular) in technical higher educational establishments is considered, and innovative and traditional ways of teaching foreign languages are compared.

Стаття надійшла до редакції 13.11.2007р.